
ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Θεατρικό Εργαστήριο: Ο αλυσοδεμένος ελέφαντας

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Ανάπτυξη και Ενδυνάμωση εαυτού

Η ενότητα γίνεται στη διάρκεια ενός τριμήνου σε χρόνο του μαθήματος της Γλώσσα καθώς και της Αγωγής Ζωής/Υγείας. Ανταποκρίνεται σε στόχους από τις ακόλουθες ενότητες των γνωστικών αντικειμένων:

Αγωγή Υγείας: 1. Ανάπτυξη και ενδυνάμωση εαυτού (1.2) Συναισθηματική εκπαίδευση και αυτοεκτίμηση και 1.3 Αξίες ζωής)

Γλώσσα: Καθημερινή και Κοινωνική Ζωή

Λογοτεχνία: Λογοτεχνία και κοινωνία

Διάρκεια: 6Χ80' (ο χρόνος αυτός αναφέρεται αποκλειστικά στη διάρκεια του θεατρικού εργαστηρίου και όχι στις δραστηριότητες που προκύπτουν ως προέκτασή του)

Προτεινόμενη τάξη: Α'-Ε'

Το εργαστήριο αυτό έγινε στα πλαίσια των μαθημάτων της Αγωγής Ζωής/Υγείας και των Νέων Ελληνικών σε όλες τις προτεινόμενες τάξεις, με κάποιες προσαρμογές, στα πλαίσια μιας προσπάθειας για διαθεματική προσέγγιση των μαθημάτων και προαγωγή της δημιουργικής μάθησης, μέσω της υιοθέτησης της μεθοδολογίας της Θεατρικής Αγωγής.

Εισηγήτρια: Χάρις Πολυκάρπου

Σκοπός: Να αναγνωρίζουν την ανάγκη για ανάπτυξη και ενδυνάμωση του εαυτού καθώς διερευνούν κριτικά οι συμμετέχοντες το θέμα της εκμετάλλευσης των ζώων του τσίρκου, και να επικοινωνούν τις ιδέες στις οποίες εμβαθύνουν στη διάρκεια του εργαστηρίου, χρησιμοποιώντας τα μέσα του θεάτρου και του δράματος. Ταυτόχρονα, επιδιώκεται να κατακτηθεί στο βαθμό των δυνατοτήτων των συμμετεχόντων ο σχετικός με το θέμα και τις διαδικασίες θεατρικός γραμματισμός καθώς και ο γλωσσικός, λογοτεχνικός, και κοινωνικός γραμματισμός και να αναπτυχθεί ο κριτικός γραμματισμός τους.

Οι συμμετέχοντες :

Στόχοι:

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

1. Να δημιουργούν, να παραστούν και να ανταποκρίνονται στο δράμα κάνοντας κατάλληλη χρήση των ακόλουθων συμβάσεων: μιμική, εκπαιδευτικός σε ρόλο, παγωμένη εικόνα με αφήγηση, αφήγηση ιστορίας, ανίχνευση σκέψης, καυτή καρέκλα, ομαδική γλυπτική, σάουντρακ, μοντάζ, διάδρομος σκέψης, όλοι σε ρόλο-ντιμπέιτ, μικρή σκηνή, παράσταση καρουζέλ, παίξιμο ρόλων, χορογραφία.
2. Να αλληλεπιδρούν μέσα από ρόλο, χρησιμοποιώντας όλα τα εκφραστικά τους μέσα, τόσο μεταξύ τους όσο και με τον/την εκπαιδευτικό-εμψυχωτή, για τις ανάγκες της δραματικής κατάστασης που δημιουργούν.
3. Να διερευνούν μέσα από διάφορες οπτικές το πρόβλημα της εκμετάλλευσης των ζώων τσίρκου καθώς δημιουργούν και ανταποκρίνονται στο δραματικό πλαίσιο.
4. Να διερευνούν μέσα από τις δραματικές καταστάσεις που βιώνουν μέσα και έξω από ρόλο τρόπους έκφρασης των συναισθημάτων τους, και να αναγνωρίζουν μέσα από αντιπαραβολές σκηνών πως η έλλειψη αυτοπεποίθησης αποτελεί ένα σημαντικό εμπόδιο στην εξέλιξή τους ως άτομα και στη βελτίωση των όρων ζωής τους.
5. Να παραστούν με το σώμα τους μια στιγμή του δράματος ή μια έννοια (τα εμπόδια, τις αλυσίδες) και να ανταποκρίνονται στην εξέλιξη του δράματος με διάφορους τρόπους ώστε να διατηρούν το νήμα της αφήγησης του εργαστηρίου.
6. Να ανταποκρίνονται στο δράμα που παραστούν και παρακολουθούν εκφράζοντας με απλά λόγια τον τρόπο που χρησιμοποίησαν τα εκφραστικά τους μέσα για να δημιουργήσουν συγκεκριμένους χαρακτήρες ή ατμόσφαιρα.
7. Να διαπραγματεύονται λύσεις και επιλογές με τους συμμαθητές τους καθώς εργάζονται μαζί για να πετύχουν ένα κοινό στόχο.
8. Να αναπτύσσουν μέσα από τις δραματικές καταστάσεις στις οποίες συμμετέχουν δεξιότητες ζωής όπως αυτοεκτίμηση, αυτοπεποίθηση, αυτοσεβασμό, επικοινωνία ώστε να αποκτήσουν την ικανότητα του ενεργού πολίτη.

ΑΓΩΓΗ ΖΩΗΣ/ΥΓΕΙΑΣ

9. Να αναγνωρίζουν τα βασικά συναισθήματα και να εντοπίζουν τα αίτια τους.
10. Να κρίνουν τις συνέπειες των βασικών συναισθημάτων στην συμπεριφορά.
11. Να περιγράφουν και να διακρίνουν πράξεις αγάπης, υπευθυνότητας και τόλμης.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

12. Να αναπτύξουν θετική στάση και δημιουργική σχέση με το λογοτεχνικό κείμενο, καλλιεργώντας και εξελίσσοντας την επινοητική και «ενσυναισθητική» τους ικανότητα μέσα από τις δομημένες δραστηριότητες του θεατρικού εργαστηρίου (το οποίο θα προσφέρει ευκαιρίες για δημιουργική ανα-διήγηση, δημιουργική μετα-γραφή, δημιουργική επέμβαση στο κείμενο: αλλαγή της δομής, της πλοκής, του λογοτεχνικού ήρωα, συνδυασμός ιστοριών για τη δημιουργία μιας νέας).
13. Να μνηθούν στον αφηγηματικό λόγο και τις συμβάσεις της θεατρικής παράστασης μέσα από την πράξη του θεάτρου.

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

14. Να καλλιεργούν τον προφορικό τους λόγο μέσα από το δράμα που δημιουργούν και τις συζητήσεις έξω από αυτό.
15. Να έρθουν σε επαφή με πολυτροπικά κείμενα και να κατανοήσουν τα υπόρρητα νοήματά τους.
16. Να παραγάγουν κειμενικά είδη όπως λεζάντα, οδηγό, παραμύθι, θέατρο, αφίσα, επιστολή, που να περιλαμβάνουν επιχειρηματολογία και αφήγηση.
17. Να κατανοούν προφορικό λόγο που προέρχεται από μυθοπλασία.
18. Να κατανοούν τον ρόλο που επιτελεί η υιοθέτηση της κατάλληλης «γλώσσας σώματος» για την αναπαράσταση υπόρρητων νοημάτων και μετάδοση μηνυμάτων που δημιουργούν μέσα από το δράμα.
19. Να επισημαίνουν τα εξωγλωσσικά στοιχεία των δραματικών κειμένων που δημιουργούν ή παρακολουθούν για τη μετάδοση συγκεκριμένων πληροφοριών (εκφράσεις προσώπου, κινήσεις σώματος, επιτονισμός και ύψος της φωνής).
20. Να είναι σε θέση να αντιπαραβάλλουν τα κείμενα που παράγουν οι ίδιοι.
21. Να χρησιμοποιούν ως παραγωγείς κειμένων τις λειτουργίες των γραμματικο- συντακτικών κανόνων ώστε αυτά να επιτελούν συγκεκριμένες γλωσσικές λειτουργίες, ανάλογα με την περίσταση επικοινωνίας και την πρόθεση να μεταφέρουν μέσα από αυτήν συγκεκριμένα νοήματα ή μηνύματα.
22. Να λειτουργούν ως ερευνητές της γλωσσικής ποικιλότητας μέσα σε συγκεκριμένα περιβάλλοντα χρήσης και να αποκτούν δυναμική πρόσβαση σε πρακτικές γραμματισμού εκτός σχολικής νόρμας.

- Woodblocks-ξύλινοι κύβοι διαστάσεων 40cmX40cmX40cm (αν διαθέτει το σχολείο)
- μεγάλα χαρτόνια και μαρκαδόροι,
- κούκλα ελέφαντας
- κρουστά

Πηγές:

1. Μπουκάι, Χ. & Γκούστι (2008), *Ο αλυσοδεμένος ελέφαντας*, Αθήνα: Εκδόσεις Opera. (εικονογραφημένο παραμύθι)
2. Πηγές από το διαδύκτιο:

(για το τσίρκο κατά της εκμετάλλευσης ζώων)

<http://journalism.gr/el/home/arts/60-creation/209-2011-03-15-17-51-57.html>

<http://sxoleio2010.blogspot.com/2011/03/tsirko-xoris-zoa.html>

(για ένα τσίρκο- παιχνίδι με ζώα και θηριοδαμαστές)

http://www.nakas.gr/ecomnakas/nakaspaper/default.asp?static=264&product_id=39974&category=237

[8](#)

(αφίσα τσίρκου με ελέφαντα και άρθρο κατά της κακοποίησης των ζώων)

<http://www.kala-nea.gr/archives/13505>

Ομάδες: τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες ανάλογα με τον αριθμό της τάξης ή σε σχέση με τη μορφή της κάθε δραστηριότητας.

ΠΟΡΕΙΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ

(Τα επεισόδια είναι ενδεικτικά της δομής του εργαστηρίου. Η διάρκεια του κάθε επεισοδίου υπολογίζεται σε ένα ογδοντάλεπτο, ώστε να υπάρχει συνέχεια στο περιεχόμενο και τη διαδικασία του δράματος που δημιουργείται και παρίσταται κάθε φορά. Η χρονική απόσταση ανάμεσα στα επεισόδια είναι καλό να μην υπερβαίνει τη μια βδομάδα.)

ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ 1: Διερευνούμε τον κόσμο του τσίρκου

1. **Προθέρμανση:** Σε κύκλο. Ο/η εκπαιδευτικός λέει στα παιδιά ότι θα κάνουν ένα παιχνίδι όπου θα φανταστούν ότι είναι ζώα. Το κάθε παιδί, με τη σειρά- ή με τη χρήση ενός καπέλου που τοποθετεί

ο/η εκπαιδευτικός κάθε φορά στο επόμενο παιδί-, αναπαριστά με κίνηση ένα ζώο που θέλει. Τα υπόλοιπα παιδιά αντιγράφουν την κίνηση και την επαναλαμβάνουν. Στο δεύτερο γύρο, τα παιδιά προσθέτουν και ένα ήχο μαζί με την κίνηση που έκαναν πριν.

2. Εισαγωγή στην ιστορία και συζήτηση: Αφορμή για ανάπτυξη προφορικού λόγου και δημιουργία κειμένου, και προβληματισμός. Ο/η εκπαιδευτικός λέει στα παιδιά ότι μαζί θα κάνουν μια ιστορία που διαδραματίζεται σε ένα τσίρκο. Έπειτα, αναπτύσσεται μια συζήτηση ανάμεσα στα παιδιά, που περιστρέφεται γύρω από τα ακόλουθα θέματα:

- Έχετε πάει ποτέ σε τσίρκο; Ποιους συναντούμε σε ένα τσίρκο;
- Ποιες είναι οι εμπειρίες σας;
- Τι κάνουν αυτοί που ζουν και εργάζονται στο τσίρκο;
- Υπάρχουν πράγματα που σας αρέσουν/ δεν σας αρέσουν; Για να ακούσουμε.
- Πώς νιώθετε γι αυτά;

Στη διάρκεια της συζήτησης, ο/η εκπαιδευτικός καταγράφει σε ένα χαρτόνι (1), όπου είναι σχεδιασμένο από πριν το περίγραμμα ενός τσίρκου, τις ανταποκρίσεις των παιδιών σχετικά με τα πιο πάνω θέματα. Τα σχόλια των παιδιών αναφορικά με τα αρνητικά του τσίρκου μπορούν να καταγραφούν έξω από το περίγραμμα του τσίρκου, συμβολίζοντας έτσι τη διάθεση για τη δημιουργία ενός τσίρκου απαλλαγμένου από όλα τα αρνητικά που συναντούμε σήμερα (π.χ. την εκμετάλλευση των ζώων).

3. Παιχνίδι για τυχαίο χωρισμό σε ομάδες: Δημιουργία τυχαίων ομάδων με τον αριθμό που κρίνεται καταλληλότερος (στο πρώτο επίπεδο θα μπορούσε να είναι από 2-4 σε κάθε ομάδα). Τα παιδιά κινούνται στο χώρο με μουσική. Κάθε φορά που σταματά η μουσική αγκαλιάζονται σε δύο, τρεις, τέσσερις. Καταλήγουμε στους τέσσερις.

4. Μιμική: Αφορμή για δημιουργία «κειμένου» και ανάπτυξη θεατρικού λόγου. Ο/η εκπαιδευτικός καλεί τα παιδιά να σκεφτούν διάφορα συμβάντα που θα μπορούσαμε να παρακολουθήσουμε στο χώρο ενός τσίρκου καθημερινά: κατά το στήσιμο του τσίρκου, οι καθημερινές ασχολίες των ανθρώπων που εργάζονται εκεί, οι προετοιμασίες και η εκπαίδευση των καλλιτεχνών και των ζώων, η ζωή των ζώων κλπ. Καθώς τα παιδιά διατυπώνουν τις ιδέες τους, ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να τα καταγράφει και πάλι στο εσωτερικό ή το εξωτερικό του περιγράμματος του τσίρκου. Ανάλογα με τις περιγραφές των παιδιών, ο/η εκπαιδευτικός καλεί τα παιδιά στις ομάδες τους να

επιλέξουν μια σκηνή από αυτές που περιέγραψαν προηγουμένως και να προσπαθήσουν να την ζωντανέψουν δίνοντας σημασία στην κίνηση. Τα παιδιά θα πρέπει να βρουν τις κινήσεις που κάνουν οι πρωταγωνιστές της συγκεκριμένης σκηνής ώστε να αναπαραστήσουν το συμβάν. Ο/η εκπαιδευτικός εισηγείται η κάθε ομάδα να επιλέξει διαφορετική σκηνή, και κινούμενος/η από ομάδα σε ομάδα βοηθά με τις ακόλουθες ενδεικτικές ερωτήσεις (οι σκηνές που ακολουθούν είναι ενδεικτικές και περιγράφονται μόνο για να βοηθήσουν τον/την εκπαιδευτικό στην προετοιμασία του/της):

Για τη σκηνή : «Βοηθοί του τσίρκου» (όλοι Βοηθοί)

- *Τι δουλειές μπορεί να κάνουν οι βοηθοί του τσίρκου; Να βρούμε 2-3 κινήσεις που κάνουν κάθε φορά όταν κάνουν μια εργασία (π.χ. όταν καθαρίζουν το χώρο της παράστασης, όταν πλένουν τα ζώα, όταν τα οδηγούν από τα κλουβιά τους στο χώρο της παράστασης και αντίθετα).*
- *Πώς συμπεριφέρονται οι άνθρωποι στα ζώα; Πώς να αντιδρούν τα ζώα;*
- *Πώς να φτιάξουμε το ύφος μας για να δείξουμε αυτά τα συναισθήματα;*
- *Πώς να είναι η κίνησή μας ως Βοηθοί καθώς προσπαθούμε να δαμάσουμε τα ζώα; Πώς των ζώων;*

Για τη σκηνή: «Εκπαιδευτές ζώων» (οι μισοί είναι τα ζώα και οι άλλοι μισοί οι Εκπαιδευτές)

- *Πώς άραγε γίνεται αυτή η προετοιμασία των ζώων; Να βρούμε 1-2 κινήσεις που μπορεί να κάνουν τα ζώα για την παράσταση που θα δώσουν, και 1-2 κινήσεις που κάνουν οι Εκπαιδευτές για να τα «βοηθήσουν» να τα κάνουν.*
- *Πώς συμπεριφέρονται οι άνθρωποι στα ζώα; Πώς να αντιδρούν τα ζώα;*
- *Πώς να φτιάξουμε το ύφος μας για να δείξουμε αυτά τα συναισθήματα;*
- *Πώς να κινούμαστε ως Εκπαιδευτές για να πλησιάσουμε τα ζώα, πώς ως ζώα που δεν μας αρέσει αυτό που μας κάνουν;*

Για τη σκηνή: «εκπαιδευτές και ζώα την ώρα της παράστασης»

- *Τι κάνουν την ώρα της πρόβας; Να βρούμε 2-3 κινήσεις που κάνει ο Εκπαιδευτής μαζί με το ζώο ή τα ζώα.*
- *Είναι χαρούμενα τα ζώα εκείνη την στιγμή ή όχι; Πώς να το δείξουμε αυτό με το ύφος μας;*
- *Πώς συμπεριφέρονται οι Εκπαιδευτές στα ζώα; Πώς να το δείξουμε αυτό με το ύφος μας;*

Για τη σκηνή: «καλλιτέχνες: ηθοποιοί ή/και μουσικοί ή/και τραγουδιστές ή/και αθλητές που προετοιμάζονται ή παρουσιάζουν τα νούμερα τους την ώρα της παράστασης»:

- Τι «νούμερα» μπορεί να κάνουν; Να βρούμε 2-3 κινήσεις για να τα ζωντανέψουμε (π.χ. οι μουσικοί παίζουν τρομπέτα/πιάνο/σαξόφωνο, κλόουν που κάνουν διάφορες κινήσεις αστείες, αθλητές που ανεβαίνουν σε σχοινί ή κάνουν άλλα ακροβατικά)
- Είναι χαρούμενοι ή όχι; Πώς να το δείξουμε αυτό με το ύφος μας;

5. Κυκλική παράσταση: Αφορμή για ανάπτυξη κριτικού λόγου. Αποκωδικοποίηση νοημάτων του πολυτροπικού «κειμένου» και αξιολόγηση προθέσεων της ομάδας παραγωγής. Ο/η εκπαιδευτικός λέει στα παιδιά ότι τώρα θα παρουσιάσουν με τη σειρά τις σκηνές τους, και καλεί την κάθε ομάδα με τη σειρά να παρουσιάσει το συμβάν ενώ οι υπόλοιποι παρακολουθούν. Καθώς ο/η εκπαιδευτικός πλησιάζει μια ομάδα, αυτή ζωντανεύει την σκηνή της και όταν αυτός/ή απομακρύνεται, η ομάδα κάθεται ήσυχα στη θέση της. Η παράσταση μπορεί να συνοδεύεται από κατάλληλη μουσική ώστε να βοηθήσει στο χτίσιμο της ανάλογης ατμόσφαιρας.

6. Παγωμένη εικόνα και ανίχνευση σκέψης: Αφορμή για προέκταση των υπόρρητων νοημάτων του «κειμένου» και ανάπτυξη θεατρικού λόγου. Ο/η εκπαιδευτικός καλεί τα παιδιά της κάθε ομάδας να παγώσουν τη μιμική τους σε ένα σημείο, και να σκεφτούν τι θα έλεγε ή θα σκεφτόταν την στιγμή εκείνη ο χαρακτήρας που υποδύονται. Ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να ξαναπάει στην κάθε ομάδα και, καθώς τα παιδιά κάνουν πρόβα την σκηνή, να τους καλέσει να παγώσουν με την οδηγία «1-2-3-παγώστε», ώστε να τα βοηθήσει σε περίπτωση που δυσκολευτούν. Για την εύρεση του κειμένου-φράσης, τους βοηθά με τις ακόλουθες ενδεικτικές ερωτήσεις:

- Τι μπορεί να σκέφτεται εκείνη την στιγμή αυτός που υποδύεσαι; Γιατί;
- Πώς να νιώθει; Γιατί;
- Ας βρούμε μια σύντομη φράση για να το εκφράσουμε. Σε ποιο πρόσωπο θα την πούμε; (στο α' πρόσωπο γιατί μιλάμε μέσα από το ρόλο που παίζουμε). Η «φράση» μπορεί να είναι και ένας ήχος.

7. Κυκλική παράσταση, ανίχνευση σκέψης, τίτλος και συζήτηση: Αφορμή για αποκωδικοποίηση των πολυτροπικών «κειμένων» και αξιολόγηση προθέσεων της ομάδας παραγωγής. Ακολουθείται το ίδιο όπως και στην δραστηριότητα (5). Κάθε φορά όμως που παρουσιάζεται η παγωμένη εικόνα, ο/η εκπαιδευτικός καλεί τα παιδιά στο ρόλο τους ως θεατές να ανταποκριθούν στο δράμα που παρίσταται και να σχολιάσουν. Ταυτόχρονα, ο/η εκπαιδευτικός, καθώς αγγίζει στον ώμο του κάθε παιδιού-ηθοποιού, ακούγονται οι σκέψεις του, που δίνουν περισσότερο φως σε αυτό που

συμβαίνει εκείνη την στιγμή. Ενδεικτικές ερωτήσεις προς τους θεατές κατά την εκάστοτε παράσταση:

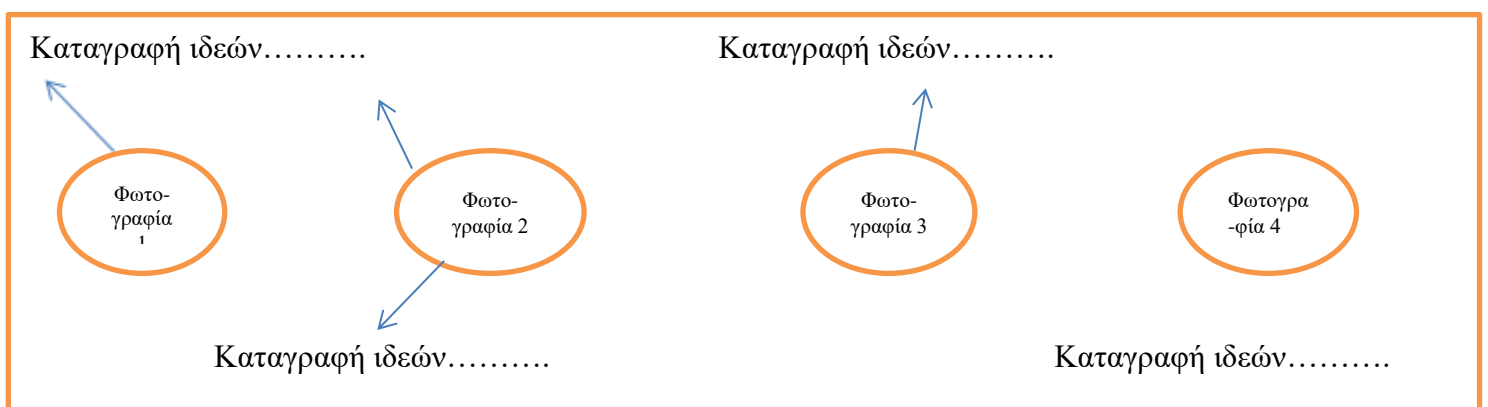
- Ποιους παρακολουθούμε στην εικόνα αυτή και ποια η σχέση μεταξύ τους;
- Πώς κρίνετε τη σχέση που έχουν; Καλή, κακή, άλλη και γιατί;
- Πώς νιώθουν; Πώς φαίνεται αυτό;
- Τι θα έλεγε κανείς για το τσίρκο αν έβλεπε αυτή τη φωτογραφία σε μια εφημερίδα ή σε ένα περιοδικό ή στην τηλεόραση; Μπορείτε να βάλετε ένα τίτλο;

8. Συζήτηση: Ο/η εκπαιδευτικός καλεί τα παιδιά να εκφράσουν τα συναισθήματα και τις σκέψεις τους για την εμπειρία που βίωσαν μέσα στο δράμα που κατασκεύασαν, καθώς και αυτά που βίωσαν καθώς παρακολουθούσαν το δράμα που παρουσίαζαν οι συμμαθητές τους. Επίσης, τους προκαλεί να εκφράσουν ιδέες και απόψεις σχετικά με το θέμα που διερεύνησαν. Ενδεικτικά:

- Τι μάθατε μέσα από αυτά που κάνατε και παρακολουθήσατε;
- Ο κόσμος του τσίρκου είναι μόνο ένας κόσμος μαγικός ή έχει και πράγματα που δεν είναι καλά; Για ποιους δεν είναι καλά; (συμπληρώνουμε το εσωτερικό του περιγράμματος του τσίρκου)
- Τι περιμένετε να ανακαλύψετε μέσα από την ιστορία που θα κάνουμε στις επόμενες συναντήσεις;

Ευκαιρία για παραγωγή γραπτού λόγου: Ο/η εκπαιδευτικός φωτογραφίζει τις παγωμένες εικόνες καθώς αυτές παρίστανται. Αργότερα -ίσως την επόμενη μέρα-, απλώνει στο πάτωμα ένα μεγάλο χαρτόνι (2) και τοποθετεί πάνω σε αυτό τις φωτογραφίες. Ζητά από τα παιδιά να καταγράψουν διάφορες ιδέες/σχόλια/απόψεις/συναισθήματα που προέκυψαν μέσα από τη δουλειά τους στο θεατρικό εργαστήρι. Επίσης, τα παιδιά της κάθε ομάδας ή και άλλων ομάδων μπορούν να γράψουν μια λεζάντα που να συνοδεύει την κάθε φωτογραφία. (το χαρτόνι μπορεί να έχει την ακόλουθη μορφή)

Δείγμα οργάνωσης: 3m X 1m

ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ 2: Ανακαλύπτουμε τη «φυλακή» του τσίρκου

9. Χορογραφία, σωματική αναπαράσταση της αλυσίδας: Αφορμή για ανάπτυξη προφορικού λόγου και σωματικής έκφρασης για παραγωγή νοημάτων. Τα παιδιά εργάζονται σε ομάδες των 5/6 ατόμων. Ο/η εκπαιδευτικός καλεί τα παιδιά να σκεφτούν με ποιους τρόπους μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα σώματά τους για να δημιουργήσουν τις αλυσίδες που φυλακίζουν κάποιον. Ο/η εκπαιδευτικός καθοδηγεί με τις ακόλουθες ερωτήσεις:

- *Πώς να κινείται το σώμα μας ώστε να φαίνεται ότι αλυσοδενούμε κάποιον;*
- *Να έχουμε μια κίνηση ο καθένας ή όλοι να κάνουμε ταυτόχρονα την ίδια κίνηση; (Στην πρώτη περίπτωση, τα παιδιά βρίσκουν ο καθένας μια διαφορετική κίνηση που θα συμπληρώνει την κίνηση της ομάδας-αλυσίδας. Στη δεύτερη περίπτωση, τα παιδιά βρίσκουν 2-3 κινήσεις που επαναλαμβάνουν ταυτόχρονα όλοι μαζί).*
- *Πώς να σταθούμε και να συνεργαστούμε για να συντονίζουμε τις κινήσεις;*
- *Πώς να φτιάξουμε το ύφος του προσώπου μας;*
- *Τι μήνυμα θέλουμε να περάσουμε στους άλλους;*

10. Παράσταση και συζήτηση: Η κάθε ομάδα παρουσιάζει με σειρά την κίνηση των «αλυσίδων». Τα υπόλοιπα παιδιά δρουν ως θεατές και προσπαθούν να αποκωδικοποιήσουν τα υπόρρητα νοήματα της σωματικής έκφρασης. Επίσης, τα παιδιά εκφράζουν συναισθήματα για αυτό που βίωσαν καθώς συμμετείχαν ως ηθοποιοί στην παράσταση της κίνησης της αλυσίδας.

11. Συζήτηση και σύνδεση με το παραμύθι: Ο/η εκπαιδευτικός λέει στα παιδιά ότι θα συνεχίσουν την ιστορία που ξεκίνησαν την προηγούμενη φορά. Τους καλεί να διατυπώσουν απόψεις σχετικά με το πώς μπορεί να συνδέεται η δραστηριότητα (10) με τα όσα έκαναν στην προηγούμενη συνάντηση. Έπειτα, για προέκταση του προβληματισμού, τους παρουσιάζει το εξώφυλλο του παραμυθιού: πώς συνδέεται αυτή η εικόνα με τα όσα επεξεργαστήκαμε μέχρι στιγμής

(παρουσιάζει την αρνητική πλευρά του τσίρκου). Ενθαρρύνεται συζήτηση ανάμεσα στα παιδιά, που προσπαθούν να διερευνήσουν και να αναλύσουν κριτικά:

- την κατάσταση στην οποία βρίσκονται οι ελέφαντες,
- το χώρο που μπορεί να βρίσκονται,
- την πιθανή σχέση των δυο ελεφάντων,
- το λόγο που ο μικρός ελέφαντας είναι αλυσοδεμένος,
- τα συναισθήματα που φαίνεται να νιώθει ο μικρός ελέφαντας στην εικόνα,
- τις αιτίες που ενδεχομένως προκαλούν αυτά τα συναισθήματα,
- τους τρόπους που ενδεχομένως τα ίδια νιώθουν ότι συνδέονται με την κατάσταση στην οποία βρίσκεται ο ελέφαντας, κλπ.
- τις αιτίες που μπορεί να προκάλεσαν την κατάσταση στην οποία βρίσκεται ο ελέφαντας, δηλαδή αλυσοδεμένος και παρά το εκτόπισμα και τη δύναμή του να μην προσπαθεί να αποδεσμευτεί από τις αλυσίδες.

12. Αφήγηση ιστορίας: Ο/η εκπαιδευτικός λέει στα παιδιά ότι θα τους αφηγηθεί την ιστορία που της είπε ένα μικρό παιδί της ηλικίας τους για έναν Ελέφαντα που ζούσε στο τσίρκο (ή απλά διαβάζει την ιστορία στα παιδιά από το παραμύθι ενώ ταυτόχρονα τους παρουσιάζει την εικονογράφηση- οι εικόνες μπορούν να προβάλλονται και από τον προβολέα αν υπάρχει αυτή η δυνατότητα- μέχρι το σημείο «Τι συγκρατούσε τον ελέφαντα; Γιατί δεν το 'σκαγε;», σελ. 10). Τα παιδιά αναμένεται να παρακολουθήσουν προσεχτικά την αφήγηση ως ακροατές-θεατές ώστε να συλλέξουν πληροφορίες και να κατανοήσουν το περιεχόμενο.

13. Συζήτηση: Ο/η εκπαιδευτικός ενθαρρύνει συζήτηση ανάμεσα στα παιδιά σχετικά με την ιστορία.

Ενδεικτικές ερωτήσεις:

- Τι μάθαμε από την ιστορία του Ελέφαντα;
- Πώς μετακινούνται τα ζώα του τσίρκου από τη μια πόλη στην άλλη; Πώς σας φαίνεται αυτό;
- Ποια είναι η ζωή του Ελέφαντα στο τσίρκο;
- Τι θαύμαζε το παιδί στον Ελέφαντα; Γιατί ήταν το αγαπημένο του ζώο;
- Ποιο ήταν το μυστήριο για το παιδί σχετικά με τον Ελέφαντα;
- Εσείς τι πιστεύετε; Τι συγκρατούσε τον Ελέφαντα; Γιατί δεν το 'σκαγε;

Ο/η εκπαιδευτικός καλεί τα παιδιά να αναφέρουν πιθανούς λόγους που συγκρατούν τον Ελέφαντα ακόμη στο τσίρκο ενώ θα μπορούσε με τη δύναμη που έχει να απελευθερωθεί από τα δεσμά αυτά.

Ο/η εκπαιδευτικός καταγράφει τις εισηγήσεις τους σε ένα χαρτόνι (3), όπου έχει σχεδιάσει από πριν την αλυσίδα που κρατά τον ελέφαντα (λέξεις-φράσεις). Πιθανές εισηγήσεις:

- Ο ελέφαντας έμαθε έτσι από μικρός και δεν του φαίνεται παράξενο.
- Φοβάται τους ανθρώπους του τσίρκου.
- Φοβάται να είναι μόνος του στον έξω κόσμο μακριά από το τσίρκο.
- Στο τσίρκο έχει τους φίλους και την οικογένειά του και δε θέλει να τους χάσει.
- Δεν ξέρει πού να πάει. Κ.ο.κ.

ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ 3: Ανακαλύπτουμε τη «φυλακή» που χτίζουμε εμείς για τον εαυτό μας

14. Προθέρμανση: Σε ζεύγη αντικριστά, αγγίζουν ο ένας τις παλάμες των χεριών του άλλου, και μετακινούνται σε διάφορες κατευθύνσεις. Οι κινήσεις είναι απαλές και ομαλές. Σκοπός της άσκησης είναι να χτιστεί εμπιστοσύνη ανάμεσα στα ζευγάρια. Ο Α κλείνει τα μάτια του και ο Β τον οδηγεί με τρόπο που να δημιουργεί το αίσθημα της ασφάλειας στον σύντροφό του. Με το σύνθημα του/της εκπαιδευτικού, αλλάζουν ρόλους.

15. Παιχνίδι: Δημιουργία τυχαίων ομάδων με τον αριθμό που κρίνεται καταλληλότερος (στο πρώτο επίπεδο θα μπορούσε να είναι από 2-4 σε κάθε ομάδα). Τα παιδιά κινούνται στο χώρο με μουσική. Κάθε φορά που σταματά η μουσική αγκαλιάζονται σε δύο, τρία, τέσσερα. Καταλήγουμε στα τέσσερα.

16. Παγωμένη εικόνα με αφήγηση: Αφορμή για δημιουργία «κειμένου» και ανάπτυξη θεατρικού λόγου. Ο/η εκπαιδευτικός καλεί τα παιδιά να προετοιμάσουν μια παγωμένη εικόνα που να δείχνει έναν από τους πιθανούς λόγους που συγκρατούν τον Ελέφαντα ακόμη στο τσίρκο. Σε κάθε εικόνα υπάρχει ο χαρακτήρας του Ελέφαντα. Τα παιδιά θα πρέπει να σκεφτούν ποιοι άλλοι χαρακτήρες λαμβάνουν μέρος στην σκηνή, που κάνουν πιο δύσκολη την απόφαση του Ελέφαντα να δραπετεύσει. Ενδεικτικές ερωτήσεις προς τα παιδιά κατά την προετοιμασία της παγωμένης εικόνας:

- Ποιοι άλλοι χαρακτήρες είναι μέσα στην εικόνα αυτή, που κάνουν τον Ελέφαντα να φοβάται ή να προβληματίζεται κατά πόσο να φύγει από το τσίρκο;
- Ποια είναι η σχέση του Ελέφαντα με τους άλλους χαρακτήρες; Καλή ή κακή; Πώς θα το δείξουμε αυτό; Πώς να τους τοποθετήσουμε στο χώρο;

- Πώς νιώθει εκείνη την στιγμή ο Ελέφαντας και πώς οι άλλοι χαρακτήρες; Πώς να το δείξουμε με το πρόσωπό μας;
- Ποιο μήνυμα θέλετε να μεταφέρετε στους συμμαθητές σας μέσα από αυτή την εικόνα;
- Τι τίτλο να βάλουμε;

17. Παράσταση και συζήτηση: Αφορμή για αποκωδικοποίηση νοημάτων του πολυτροπικού «κειμένου» και αξιολόγησή προθέσεων της ομάδας παραγωγής. Η κάθε ομάδα παρουσιάζει με σειρά την παγωμένη εικόνα. Ταυτόχρονα, ο/η εκπαιδευτικός προσκαλεί τα παιδιά-θεατές να αποκωδικοποιήσουν τα νοήματα που εμπεριέχονται στο δράμα που παρακολουθούν. Μπορεί ακόμη να τους ζητήσει να εισηγηθούν τίτλους που θα έβαζαν κάτω από αυτή την εικόνα. Στο τέλος ή και στην αρχή της παρουσίασης, ακούμε από την ομάδα παραγωγής τον τίτλο που αποφάσισε αυτή. Όπου δίνεται αφορμή, ενθαρρύνονται τα παιδιά να αντιπαραβάλλουν τον τίτλο της ομάδας παραγωγής με τον τίτλο που εισηγούνται οι θεατές, για να συζητήσουν το αποτέλεσμα στην πρόθεση επικοινωνίας συγκεκριμένου νοήματος κάθε φορά.

18. Συζήτηση: Ο/η εκπαιδευτικός ενθαρρύνει τα παιδιά να διατυπώσουν τα συμπεράσματά τους σχετικά με τους λόγους που ο Ελέφαντας δεν δραπετεύει. Τους προβληματίζει ως προς την προσωπικότητα του Ελέφαντα και τους καλεί να εντοπίσουν εκείνα τα χαρακτηριστικά που τον εμποδίζουν να αντιδράσει στην κακοτυχία του (έλλειψη αποφασιστικότητας, το συναίσθημα της αποτυχίας, ο φόβος για το άγνωστο), που όμως είναι σημαντικό να αποκτήσει ώστε να μπορέσει να κάνει τη ζωή του καλύτερη (π.χ. η τόλμη, η αποφασιστικότητα, το συναίσθημα ότι μπορεί να τα καταφέρει, η αισιοδοξία).

Ευκαιρία για παραγωγή γραπτού λόγου: Τα παιδιά συμπληρώνουν στο χαρτόνι (3) της «αλυσίδας» σχόλια/απόψεις/συναίσθημα που προέκυψαν μέσα από το εργαστήρι, και σκιαγραφούν το πορτρέτο του «αλυσοδεμένου Ελέφαντα».

ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ 4: Ποιες είναι οι πραγματικές αλυσίδες;

19. Προθέρμανση: Γλύπτης και άγαλμα: Σε ζευγάρια, ο Α είναι ο Γλύπτης και ο Β ο πηλός που πλάθεται σε διάφορα αγάλματα κάθε φορά. Ο Α διαμορφώνει το σχήμα του σώματος του Β σιγά-

σιγά και με ομαλές κινήσεις. Δεν πρέπει να συζητούν. Δίνεται αρκετός χρόνος. Μετά αλλάζουν ρόλους.

20. Καυτή καρέκλα: Ο/η εκπαιδευτικός λέει στα παιδιά ότι έφτασε η στιγμή να γνωρίσουν τον Ελέφαντα της ιστορίας. Τους αναφέρει ότι θα μπει στο ρόλο του Ελέφαντα με τη βοήθεια μιας κούκλας-ελέφαντα, και θα απαντήσει στα ερωτήματα ή τις απορίες τους. Καλεί τα παιδιά να σκεφτούν τις ερωτήσεις που θα υποβάλουν στον Ελέφαντα- μπορεί να γίνει και μια μικρή πρόβα για να ακουστούν και να δώσουν ώθηση και σε άλλες ερωτήσεις. Στο ρόλο του/της ως Ελέφαντας, ο/η εκπαιδευτικός προσθέτει πληροφορίες για τη ζωή του στο τσίρκο από τότε που ήταν μικρό θίγοντας ιδιαίτερα το ζήτημα του ότι προσπάθησε κάποτε να δραπετεύσει αλλά επειδή δεν τα κατάφερε, αποφάσισε ότι δεν μπορεί να αλλάξει τη μοίρα του και ότι πάντα θα ζει στο τσίρκο. Τα παιδιά αναμένεται να παρακολουθήσουν προσεχτικά την αφήγηση ως ακροατές-θεατές αλλά και να θέτουν ερωτήσεις, ώστε να συλλέξουν πληροφορίες, να κατανοήσουν το περιεχόμενο και να το σχολιάσουν κριτικά.

21. Ομαδική Γλυπτική: Αφορμή για δημιουργία πολυτροπικού «κειμένου» και ανάπτυξη θεατρικού λόγου. Ο/η εκπαιδευτικός καλεί έναν εθελοντή στο κέντρο του κύκλου. Ζητά στη συνέχεια από ένα άλλο παιδί να γίνει ο Γλύπτης που θα διαμορφώσει το σώμα του συμμαθητή-ηθοποιού ώστε αυτός να μεταμορφωθεί στον Ελέφαντα που γνωρίσαμε, αποδίδοντας κάθε φορά τα χαρακτηριστικά που συζήτησαν τα παιδιά στη δραστηριότητα (18). Ταυτόχρονα, τα παιδιά-θεατές συνοδεύουν τα αγάλματα με τα χαρακτηριστικά που τα εκφράζουν (αναποφάσιστος, άτολμος, παρουσιάζει έλλειψη αυτοπεποίθησης κλπ).

22. Συζήτηση, αναπαράσταση των αόρατων εμποδίων, σάουντρακ: Τα παιδιά συζητούν τον πραγματικό λόγο που ο Ελέφαντας δεν δραπετεύει από το τσίρκο: το συναίσθημα της αποτυχίας που τον κάνει να είναι αδύναμος να ξαναπροσπαθήσει.

(α) Έπειτα, ο/η εκπαιδευτικός τους καλεί να σκεφτούν στιγμές από τη ζωή τους που οι ίδιοι ένιωσαν ότι δεν μπορούν να τα καταφέρουν, και να διατυπώσουν τις σκέψεις ή τα συναισθήματα που βίωναν εκείνη την στιγμή. Ο/η εκπαιδευτικός τα καταγράφει σε ξεχωριστές κάρτες (π.χ. φόβος, αδυναμία, δεν θέλω να ξαναπροσπαθήσω, δεν πρόκειται ποτέ να τα καταφέρω, δεν είμαι καλός/έξυπνος, χρειάζομαι τη μητέρα μου, είμαι ανίκανος, γιατί να μην μπορώ να το βρω κλπ).

(β) Στη συνέχεια, τα παιδιά με τη βοήθεια του/της εκπαιδευτικού αναρτούν τις κάρτες στον

πίνακα με τρόπο που να φτιάχνουν έναν τοίχο ή ένα εμπόδιο. Καλούνται τα παιδιά, αφού διαβάσουν σιωπηρά τις φράσεις, να τις ερμηνεύσουν όλοι μαζί με διάφορους τρόπους (χαμηλόφωνα, πιο δυνατά, με μελαγχολία, με θυμό, με αδυναμία κλπ). Για το κτίσιμο της δραματικής ατμόσφαιρας, μπορούν να χρησιμοποιήσουν κρουστά.

(γ) Στο τέλος, ο/η εκπαιδευτικός προκαλεί τα παιδιά να σκεφτούν πώς οι σκέψεις και τα συναισθήματα αυτά μπορούν να γίνουν αόρατα εμπόδια που μας δυσκολεύουν να ξαναπροσπαθήσουμε για να πετύχουμε κάτι. Τα παιδιά ενθαρρύνονται να διατυπώσουν τις απόψεις σχετικά με την αποτυχία και τους τρόπους που θα πρέπει να την αντιμετωπίζουμε.

Ευκαιρία για παραγωγή γραπτού λόγου: Τα παιδιά, εφόσον προκύψει ανάγκη, καλούνται να γράψουν ένα γράμμα στον Ελέφαντα για να του μεταφέρουν την συμπαράστασή τους σε αυτό που του συμβαίνει και να του εισηγηθούν τρόπους να ξεπεράσει τους φόβους του.

ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ 5: Βήματα προς την απελευθέρωση

23. Διάδρομος Σκέψης: Αφορμή για δημιουργία θεατρικού κειμένου και αντιπαραβολικού λόγου.

Ο/η εκπαιδευτικός λέει στα παιδιά ότι ο Ελέφαντας διάβασε τα γράμματα που του έστειλαν και ότι τον προβλημάτισαν. Βρίσκεται τώρα μπροστά σε ένα μεγάλο δίλημμα. Ένα βράδυ, μέσα στο όνειρό του, ακούει φωνές που ξεκινούν έτσι: «πρέπει να φύγεις από το τσίρκο γιατί...», «δεν πρέπει να φύγεις γιατί...». Τα παιδιά χωρίζονται σε δύο ομάδες και καλούνται να σκεφτούν τις φωνές που ακούει ο Ελέφαντας. Στη συνέχεια, ο/η εκπαιδευτικός ή ένα από τα παιδιά στο ρόλο του ως Ελέφαντας περνά μέσα από το διάδρομο που φτιάχνουν οι δύο ομάδες, και ακούει τις φωνές.

24. Χορογραφία, σωματική αναπαράσταση των ορατών εμποδίων:

(α) **Δημιουργώντας τα ορατά εμπόδια:** Αφορμή για σωματική έκφραση νοημάτων. Ποια είναι τα εμπόδια που πρέπει να περάσει ο Ελέφαντας για να δραπετεύσει από το τσίρκο; Τα παιδιά καλούνται να περιγράψουν τα εμπόδια που βρίσκει στο δρόμο του ο Ελέφαντας προς την απελευθέρωση (π.χ. η αλυσίδα του ελέφαντα, τα ψηλά σιδερένια κλουβιά, η ψηλή περίφραξη του χώρου του τσίρκου με ηλεκτροφόρα σύρματα). Ο/η εκπαιδευτικός καλεί τρεις εθελοντές για να

δείξει με ποιο τρόπο θα χρησιμοποιήσουν τα σώματά τους για να κάνουν ένα από αυτά τα εμπόδια. Στη συνέχεια, τα παιδιά χωρίζονται σε 3 ομάδες για να φτιάξει η καθεμιά ένα εμπόδιο με τα σώματα τους. Θα πρέπει να βρουν 3-4 κινήσεις που να επαναλαμβάνουν, ώστε να αναπαριστούν όσο το δυνατό καλύτερα το συγκεκριμένο εμπόδιο (έμφαση δίνεται στην υποκειμενική αντίληψη των παιδιών για τον τρόπο που θα μπορούσε αυτό το εμπόδιο να ζωντανέψει μέσω της κίνησης των σωμάτων τους, η αναπαράσταση του εμποδίου είναι αφαιρετική).

(β) Κατάρρευση εμποδίου: Ο/η εκπαιδευτικός με τη βοήθεια ενός κρουστού οργάνου, λέει στα παιδιά ότι όταν ακούσουν τον ήχο, θα πρέπει σταδιακά να καταρρέουν μέχρι να καταρρεύσουν πλήρως (στον τρίτο κύκλο).

25. Κυκλική Παράσταση: Ο/η εκπαιδευτικός ορίζει το χώρο όπου θα δράσει η κάθε ομάδα, που με σειρά αρχικά ζωντανεύει το εμπόδιο και έπειτα καταρρέει ως εμπόδιο.

26. Σάουντρακ: Ο/η εκπαιδευτικός προσθέτει την εξής πληροφορία: τα παιδιά της πόλης όπου βρίσκεται το τσίρκο αποφάσισαν να βοηθήσουν τον Ελέφαντα να δραπετεύσει και έτσι έφτιαξαν πινακίδες που ανάρτησαν σε κάθε εμπόδιο ώστε να δίνουν θάρρος στον Ελέφαντα να το ξεπεράσει.

(α) Καλούνται τα παιδιά να διατυπώσουν πιθανές φράσεις και να τις καταγράψουν σε κάρτες που έχουν μπροστά τους. Στη συνέχεια, στις ομάδες τους, αποφασίζουν πώς θα ερμηνεύουν τη φράση καθώς ζωντανεύουν με τα σώματά τους την κατάρρευση του εμποδίου. Πιθανές φράσεις που έρχονται σε αντιπαράθεση με αυτές της Δραστηριότητας (20): νιώσε δυνατός, μπορείς να τα καταφέρεις αν ξαναπροσπαθήσεις, μη φοβάσαι, να έχεις θάρρος, έχε εμπιστοσύνη στον εαυτό σου κλπ.

(β) Βρίσκουν τους ήχους που πιθανόν να συνοδεύουν την κίνηση του εμποδίου μέχρι την κατάρρευσή του. Μπορούν να χρησιμοποιήσουν κρουστά ή τη φωνή τους για παραγωγή των ήχων.

27. Παράσταση και μοντάζ: Αφορμή για παραγωγή αντιπαραβαλλόμενου λόγου-κειμένου και ανάπτυξη θεατρικού λόγου. Ο/η εκπαιδευτικός καλεί τα παιδιά να πάρουν τις θέσεις που είχαν και στην δραστηριότητα (22). Συζητά και διαπραγματεύεται μαζί τους τρόπους-επιλογές παράστασης της σκηνής των εμποδίων. Ενδεικτική σκηνοθετική δράση:

- (α) το κάθε εμπόδιο παρίσταται εναλλάξ μόνο με κίνηση
- (β) όλα τα εμπόδια παρίστανται ταυτόχρονα μόνο με κίνηση
- (γ) το κάθε εμπόδιο παρίσταται εναλλάξ με κίνηση και λόγο
- (δ) όλα τα εμπόδια παρίστανται ταυτόχρονα με κίνηση και λόγο
- (ε) ο/η εκπαιδευτικός ή ένα από τα παιδιά στο ρόλο του Ελέφαντα κινείται από το ένα εμπόδιο στο άλλο προσπαθώντας να ξεπεράσει το κάθε εμπόδιο που παρουσιάζεται μπροστά του κάθε φορά

Ευκαιρία για παραγωγή γραπτού λόγου: Τα παιδιά καλούνται να τοποθετήσουν στο μεγάλο χαρτόνι (2) με τις φωτογραφίες, τις κάρτες των εμποδίων με τρόπο που να δημιουργούν ένα νόημα γι' αυτά (π.χ. δίπλα δίπλα για να φαίνεται η αντιπαράθεση των λέξεων-φράσεων).

ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ 6: Αναλογίες

- 28. Ομαδική Γλυπτική:** Αφορμή για δημιουργία πολυτροπικού «κειμένου» και ανάπτυξη θεατρικού λόγου. Ευκαιρία για αντιπαραβολή με το κείμενο της Δραστηριότητας (19). Ο/η εκπαιδευτικός καλεί τα παιδιά να φτιάξουν το άγαλμα του Ελέφαντα στον οποίο θα πρέπει να μεταμορφωθεί ο δραματικός χαρακτήρας, ώστε να τα καταφέρει να ξεπεράσει όλα τα εμπόδια-πραγματικά και εσωτερικά. Με συνοδεία τίτλου (αυτός που έχει αυτοπεποίθηση κλπ).
- 29. Μικρή Σκηνή:** Τα παιδιά σε πιο μικρές ομάδες των 4/5 καλούνται να συζητήσουν το τέλος που θα επιθυμούσαν για τον Ελέφαντα της ιστορίας. Ποιο ενδεχομένως να ήταν ένα χαρούμενο τέλος για τον Ελέφαντα και ποιους περιλαμβάνει ή δεν περιλαμβάνει; Τα παιδιά φτιάχνουν μια μικρή σκηνή διάρκειας 15'' με κίνηση και λόγο, που να παρουσιάζει τις επιλογές που κάνει ο Ελέφαντας για να γίνει ευτυχισμένος.
- 30. Συζήτηση:** Ο/η εκπαιδευτικός ανοίγει μια συζήτηση με τα παιδιά σχετικά με τα όσα έχουν βιώσει και δημιουργήσει στη διάρκεια του θεατρικού εργαστηρίου. Τι είναι αυτό που έχουν μάθει τα παιδιά για τον εαυτό τους και για τις σχέσεις τους με τους άλλους μέσα από τη δουλειά τους στο εργαστήρι; Στη συνέχεια, τα παιδιά μπορούν και πάλι να επιστρέψουν στο χαρτόνι (2) και να το

συμπληρώσουν με νέα στοιχεία, ως ανταπόκριση στη συνολική τους εμπειρία του θεατρικού συμβάντος.

- 31. Αναλογία:** Τα παιδιά κάθονται σε κύκλο και ο/η εκπαιδευτικός, αφού τους ζητήσει να κλείσουν τα μάτια, τους καλεί να σκεφτούν το εξής: «Θα ήθελα να σκεφτείτε μια στιγμή στη ζωή σας που νιώσατε σαν τον αλυσοδεμένο Ελέφαντα της ιστορίας μας». Με τη σειρά που κάθονται στον κύκλο, το κάθε παιδί προχωράει προς το κέντρο του κύκλου και εκεί παγώνει αναπαριστώντας μια τέτοια στιγμή (π.χ. δεν έχει το θάρρος να μιλήσει σε ένα συμμαθητή του για να του ζητήσει να παίξουν μαζί, δυσκολεύεται να φτιάξει ένα πάζλ κλπ). Όταν ο/η εκπαιδευτικός αγγίζει τον ώμο του παιδιού, αυτό εξωτερικεύει τις σκέψεις ή/και τα συναισθήματά του εκείνη την στιγμή (π.χ. «Γιατί να μην μπορώ να βρω τη λύση; Νιώθω τόσο ανίκανος. Κανείς δε με θέλει για φίλο.» κλπ).
- 32. Αυτοσχεδιασμός σε δυνάδες:** Τα παιδιά, σε ζευγάρια, καλούνται να αυτοσχεδιάσουν μια ανάλογη περίπτωση που τους συνέβηκε. Ο Α θα είναι το παιδί που βρίσκεται στην ίδια κατάσταση με τον αλυσοδεμένο Ελέφαντα, δηλαδή δυσκολεύεται να ξεπεράσει μια δυσκολία και νιώθει πως δεν μπορεί να τα καταφέρει, ενώ ο Β είναι αυτός που προσπαθεί με επιχειρήματα να τον πείσει για το αντίθετο. Τους δίνουμε χρόνο να αυτοσχεδιάσουν το διάλογο. Μετά τα παιδιά αλλάζουν ρόλους.
- 33. Κυκλική Παράσταση:** Τα παιδιά τοποθετούνται κυκλικά με το ζευγάρι τους και ζωντανεύουν τους διαλόγους τους καθώς ο/η εκπαιδευτικός τους πλησιάζει, ενώ σταματούν καθώς αυτός/αυτή απομακρύνεται.
- 34. Συζήτηση:** Ο/η εκπαιδευτικός αφήνει να παίξουν όλα τα παιδιά χωρίς να διακόπτει για σχόλια, και με την ολοκλήρωση του παιχνιδιού καλεί τα παιδιά να συζητήσουν και να σχολιάσουν όλα όσα παρακολούθησαν ως θεατές και βίωσαν μέσα σε ρόλο, σχετικά με τον αρχικό προβληματισμό. Ενδεικτικές ερωτήσεις:
- Ποιες στιγμές παρακολουθήσαμε που δείχνουν πότε νιώθετε ότι δεν θα τα καταφέρετε;
 - Τι είναι αυτό νομίζετε που κάνει τον καθένα από σας να νιώθει έτσι κάποια στιγμή;
 - Είναι πιθανό να μας το προκαλούν και κάποιοι άλλοι αυτό το συναίσθημα;
 - Πώς θα πρέπει να συμπεριφερόμαστε όταν νιώθουμε αδύναμοι;
 - Από ποιον/ποιους μπορούμε να ζητήσουμε συμπαράσταση και βοήθεια;

Ευκαιρία για παραγωγή γραπτού λόγου: Τα παιδιά συμπληρώσουν στο μεγάλο χαρτόνι (2) ή/ και στο χαρτόνι (3) της «αλυσίδας» καινούριες ιδέες/σχόλια/συναισθήματα που προέκυψαν μέσα από το εργαστήρι. Διαπραγματεύονται τρόπους για να χρησιμοποιήσουν όλα αυτά που έχουν μπροστά τους ώστε να επικοινωνήσουν κάτι που θεωρούν σημαντικό να γνωρίζει η μαθητική κοινότητα σχετικά με τα ζώα σε τσίρκο ή με το πώς αντιμετωπίζουμε δύσκολες στιγμές και αποκτούμε θάρρος κλπ. Ενδεικτικά: **(α)** Και τα τρία χαρτόνια θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ως σκηνικό για μια ενδεχόμενη παράσταση της ιστορίας αυτής προς τους συμμαθητές άλλων τμημάτων, γονιών, εκπαιδευτικών του σχολείου ή **(β)** απλά να στηθούν μέσα στην τάξη τους ως ένα έκθεμα που παρουσιάζει απόψεις σχετικά με τα θέματα που διερευνήθηκαν στο εργαστήρι και θα μπορούσε να έχει ενδιαφέρον και για τους συμμαθητές άλλων τμημάτων του σχολείου, που θα μπορούσαν να τα μελετήσουν σε μια επίσκεψή τους στο χώρο αυτό.

(γ) Πώς να ξεπερνάτε τους φόβους σας και να αντιμετωπίζετε τις δυσκολίες- ένας οδηγός.

(δ) Δημιουργία εικονογραφημένου παραμυθιού με πιθανούς τίτλους: 1) Ο Ελεύθερος Ελέφαντας, η συνέχεια, 2) Τσίρκο χωρίς ζώα, 3) Ο Ελέφαντας σπάει τις αλυσίδες, 4) Πιστεύουμε στον εαυτό μας και ξεπερνάμε τα εμπόδια.

ΠΡΟΕΚΤΑΣΕΙΣ

Δραστηριότητες που μπορούν να ακολουθήσουν το θεατρικό εργαστήρι:

- 1. Μελέτη ιστοσελίδων:** Τα παιδιά μελετούν τις πληροφορίες που δίνουν για το τσίρκο διάφορες αφίσες ή/και άρθρα που φέρνουν τα ίδια ή/και ο/η εκπαιδευτικός (οι ιστοσελίδες που συστήνονται στην αρχή του παρόντος κειμένου, εμπεριέχουν άρθρα και αφίσες που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν αντιπαραβολικά και να εξυπηρετήσουν στόχους του κριτικού γλωσσικού γραμματισμού). Καλούνται να εντοπίσουν τα χαρακτηριστικά του κάθε τσίρκου και να σχολιάσουν τα θετικά ή τα αρνητικά του (π.χ. τσίρκο με ζώα- εκμετάλλευση ζώων, τσίρκο χωρίς ζώα). Τίθεται το ερώτημα του κατά πόσον θα μπορούσαμε να ζητήσουμε εμείς ως παιδιά ένα τσίρκο που να είναι απαλλαγμένο από τη βία. Τα παιδιά αρχικά περιγράφουν ένα τέτοιο

τσίρκο και στη συνέχεια μπορούν να φτιάξουν πολυτροπικά κείμενα-αφίσες που να το παρουσιάζουν. Η εικαστική δημιουργία των εικόνων μπορεί να γίνει σε ώρα του μαθήματος των Εικαστικών.

- 2. Όλοι σε ρόλο:** Τα παιδιά της πόλης του Ελέφαντα διαμαρτύρονται για τον τρόπο που συμπεριφέρονται οι άνθρωποι στα ζώα του τσίρκου. Ετοιμάζουν τα επιχειρήματά τους για να τα θέσουν σε μια οργανωμένη συζήτηση που θα γίνει με το Δήμαρχο της πόλης τους, με σκοπό να διαμαρτυρηθούν για την παραχώρηση άδειας σε τσίρκο που χρησιμοποιεί ζώα. Ο/η εκπαιδευτικός στο ρόλο του Δημάρχου συντονίζει τη συζήτηση. Ακόμη, μπορούν να προτείνουν λύσεις και εισηγήσεις για ένα τσίρκο απαλλαγμένο από την εκμετάλλευση των ζώων.

Ευκαιρία για παραγωγή γραπτού λόγου: Τα παιδιά γράφουν μια επιστολή στο Δήμαρχο της δικιάς τους πόλης για να επιχειρηματολογήσουν υπέρ ενός τσίρκου χωρίς ζώα και να εισηγηθούν την απαγόρευση άδειας σε οποιοδήποτε τσίρκο έρχεται στην πόλη τους, που χρησιμοποιεί ζώα στο σόου του.

- 3.** Σε ώρα των Εικαστικών, τα παιδιά δημιουργούν αφίσα τσίρκου χωρίς ζώα ή αφίσα κατά της εκμετάλλευσης ζώων.

4. Παράσταση σε άλλες τάξεις του σχολείου:

Τα παιδιά χρησιμοποιούν τη δουλειά τους στο εργαστήριο που προηγήθηκε για να παρουσιάσουν μια ολοκληρωμένη παράσταση-πρόταση που θα κινείται ανάμεσα στους δύο θεματικούς άξονες που διερευνήθηκαν: (α) τη σημασία του να έχει κανείς εμπιστοσύνη στον εαυτό του και να προσπαθεί συνεχώς, ώστε να πετύχει αυτό που θέλει και να βελτιώσει τον τρόπο που ζει, αλλά και (β) την ανάγκη να μεταφερθεί το μήνυμα κατά της εκμετάλλευσης των ζώων. Τα παιδιά διαπραγματεύονται τις σκηνές που θα συνθέσουν την παράσταση, γράφουν το κείμενο των σκηνών, συζητούν μεταξύ τους αλλά και με τον/την εκπαιδευτικό το μοντάζ που θα γίνει (δηλαδή τον τρόπο και τη σειρά που θα τοποθετηθούν) ώστε μέσα από την παράσταση να επικοινωνούν τα μηνύματα και τα νοήματα που επιθυμούν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Winston, J. (2004), *Drama and English at the heart of the Curriculum; primary and middle years*, UK:
David Fulton Publishers Ltd.